

Partitura a provedení – Matej Sloboda: copy.paste_DEL

11. 11. 2020 [Boris Klepal](#)

Hodně zvukových barev, detailů v jejich míchání i ve vytváření mikrointervalových a dynamických struktur. Skladba *copy.paste_DEL* od Mateje Slobody měla navíc světovou premiéru ve Vídni a zároveň na festivalu MusicOlomouc.

Festival MusicOlomouc se letos dočkal už dvanáctého ročníku, ačkoliv mu s plány vydatně zamíchala druhá vlna zákazu hromadných akcí. Té padl za obět' především program zahajovacího koncertu, který měla odehrát Moravská filharmonie Olomouc pod vedením Jakuba Kleckera. Tady nestačilo ani streamovat koncert bez publika a bylo potřeba vytvořit náhradní program s původně plánovanými sólisty a smyčcovým kvartetem Fama Q. Nepřijelo také švédské UME Duo, které flexibilně nahradila pražská Konvergence. Ani v jednom případě se jistě nejednalo o kvalitativní ústupek, ale odvolávat orchestrální koncert je vždy pro zlost už jenom z organizačních důvodů a se švédským duem se zase vytratila část setkávání severu a středu Evropy, na kterém byl letošní ročník MusicOlomouc dramaturgicky postaven. O tom, jakou atmosféru mají streamy bez publika, asi nemá cenu hovořit.

S koncertem UME Dua se vytratila z programu také jedna z plánovaných světových premiér – *Blending II* skladatele Iva Medka zůstává zatím neprovedená. Další dvě premiéry se uskutečnily v rámci koncertu sdružení Lichtzwang, které vede klavírista, skladatel a ředitel MusicOlomouc Marek Keprt. Jeho opera *Hibiki, Hibiki, vzhmot' se* objevil v cyklu partitur [letos v září](#) a Keprt je také autorem jedné z letošních musicolomouckých premiér – nesla typicky básnivý název *V zásněží úzpytu motýli nedokvétají (akustický chVějíř – 2)*. Další premiérovou skladbu nazvanou *Netřeba následovat sněhulákovy myšlenky* napsal a společně s Lichtzwang také provedl skladatel, saxofonista a klarinetista Pavel Zlámal – jeho kompozice *Avšak. Hudba pro rozprášený orchestr* byla součástí „koronavirového speciálu“ partitur a Brno Contemporary Orchestra [letos v květnu](#).

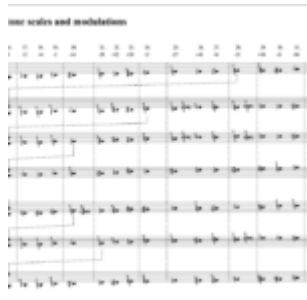
Dnešní Partitury a provedení míří k vystoupení rakouského **Ensemble Lux**, který provedl světovou premiéru kompozice *copy.paste_DEL* slovenského skladatele **Mateje Slobody**. Koncert se jako všechny festivalové akce streamoval, ale tentokrát z Vídně, kde je Ensemble Lux doma. Jeho koncert pro festivalové publikum se konal 21. října 2020 v sále Jüdische liberale Gemeinde Wien – Or Chadasch, díky jiným podmínkám nouzového stavu v Rakousku dokonce za účasti publika. Jednotlivé skladby tak nekončily prázdným tichem, na které si lze při živých přenosech jen obtížně zvyknout.

Vystoupení Ensemble Lux zažil festival MusicOlomouc už podruhé, před čtyřmi lety premiéroval mimo jiné skladbu *Pramen z jeskyně bezmoci* od Ondřeje Štochla. Letošní program rakouského kvarteta reflektoval severskou linku festivalu a provedením skladby *Capriccio (III) giocoso, crudele e un poco amabile* připomněl také tvorbu skladatele a druhého houslisty ansámblu Thomase Wallyho – letos mu vyšlo u labelu Col legno první autorské album.

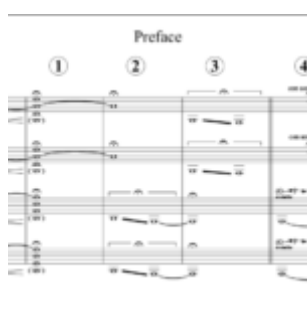
Kompozice Mateje Slobody *copy.paste_DEL* je postavená na jemných odchylkách, opakovaných patternech a nenápadně se rozpadajících či zdánlivě nepřesných unisonech. Jejich odchylky jsou ale přesně vypsány a interpretace i analytictější naslouchání vyžaduje jistou dávku zkušenosti i preciznosti. Nejde tu zdaleka jen o zvukové barvy, které při jemných mikrointervalových souzvucích vznikají, ale také o vedení hlasů. Název skladby se odráží v sekvencích, které přecházejí z nástroje do nástroje v lehkých obměnách i bez nich. Skladba celkovým účinkem vyvolává dojem jakéhosi perpetua mobile, které se občas zasekne na nečekaném a kontrastním podnětu.

Skladatel předepisuje všem čtyřem nástrojům použití kovových i standardních dusítek, ale především v ideálním případě počítá s prostorovým rozmístěním nástrojů do čtyř rohů koncertního místa. Alternativou je ozvučení nástrojů a jejich rozdělení do čtyř reproduktorů, poslední možností je neobvyklé přesazení kvarteta na jevišti: oboje housle uprostřed a lehce vzadu, vpředu vlevo viola a vpravo violoncello. O zamýšlený kvadrofonní efekt bylo při premiéře ochuzeno publikum v sále i na příjmu u počítačů, technické limity přenosu si vybraly svou daň.

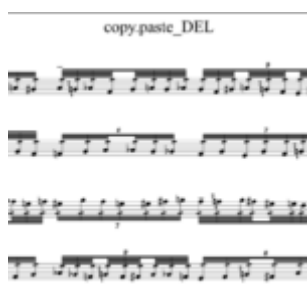
Sloboda na začátku definuje mikrointervaly hodnotami v centech a rozdíly mezi přirozenými a temperovanými intervaly. Upozorňuje také na přibližnost znamének, a na prvním místě klade hudebníkům na srdce, aby dbali na zvukovou kvalitu správně intonovaných intervalů, zvláště v dlouze držených hodnotách. V rychlých bězích a skocích připouští odchylky. Za definicí mikrointervalů následují vyšší harmonické tóny se stupnicemi a modulacemi.

Samotná skladba *copy.paste_DEL* začíná „předmluvou“, ve které jako by kvarteto v dlouze držných souzvucích začínalo od prázdných strun a jejich přeladování (fáze 1, 2 a 3) sbírat materiál na samotnou skladbu. Úvod má trvat dvě až tři minuty, Ensemble Lux se při provedení blížil spodní hranici.

Předpis *fluido* v kombinaci s nesourodými rytmickými skupinami hranými paralelně vzbuzuje ve výsledku permanentní napětí. Nestává se, že by dva nástroje hrály septolu nebo sextolu zároveň, jemné posuny jsou charakteristické pro velkou část skladby. Vláčnost materiálu převládá nad rytmickou pregnancí.

Do toku skladby občas rázně vpadnou několikrát opakované jedno- či vícetaktové „riffy“.

Jednotlivé nástroje si od sebe „půjčují“ sekvence ve zhuštěné polyfonii, na kterou navazuje pasáž založená na společném metru.

Detailně vypsaná a prudce kontrastní dynamika patří k dalším charakteristikám *copy.paste_DEL*. Poslední takt ukázky tvoří další z opakovaných „vsuvek“.

Držené tóny a souzvuky netvoří nehybné, monotónní plochy, spíš se pořád dynamicky vlní.

Skladatel Matej Sloboda ke své kompozici uvedl v programu MusicOlomouc následující: „Jednotícím prvkem u většiny z mých skladeb psaných ve standardní notaci je cílený výzkum implementace mikrintervalů v různorodých situacích a meta-řídicí mechanismus v podobě číselných poměrů vznikajících z děl samotných a tím pádem jedinečných pro každé dílo. Řídicím generátorem ve skladbě *copy.paste_DEL* je poměr 4 : 5 : 21. Determinuje celkovou délku skladby, trvání jednotlivých segmentů, je bází akordů, stejně jako všudypřítomných filtrů propouštějících jen jisté ambity tónových výšek. Takto organizovaných deset dvačtyřicetisekundových segmentů obsahujících

filtry je překrytých vrstvou jednadvaceti hudeb A, B, C, kde A představuje „kontrapunktickou“, B „rytmicko-mechanickou“ a C „kvazi-statickou“ hudbu. Forma díla je dvakrát doplněná o tzv. free hudbu, kde neplatí žádné filtry ani časové limity. V zásadě by se dala konstatovat myšlenka tří různých skladeb různých charakterů propouštěných mozaikou 4 : 5 : 21, která je ochotná propustit pouze určitý fragment. Dalším důležitým kompozičně-koncepčním prvkem je vědomé rozmístění hráčů do rohů sálu, díky čemuž vnikají různorodé křížící, točící se kánony, echa a instrumentální efekty dotvářející imaginativní svět díla.“

Server OperaPlus zveřejnil [text](#) Kateřiny Pincové, která o Slobodově premiérované skladbě řekla v podstatě jen tolik, že „ukázala trochu jiný způsob práce se zvukem, a to hlavně v používání mikrointervalů.“

Kompozice *copy.paste_DEL* byla součástí programu, v němž Ensemble Lux dále uvedl *Adieu* dánského skladatele Benta Sørenseny, *Smyčcové kvartety č. 2* rakouských autorů Beata Furrera a Geralda Resche, kvartet *Culla d'aria* finské skladatelky Lotty Wennäkoski a již zmíněné *Capriccio (III) giocoso, crudele e un poco amabile* člena ansámblu Thomase Wallyho.

https://www.hisvoice.cz/partitura-a-provedeni-matej-sloboda-copy-paste_del/